

HORNÉ OPATOVCE. TERRA APATHY. ZEM OPÁTA

Dnes už neexistujúca dedina. Jej zánik začal v roku 1951, keď vláda rozhodla o výstavbe obrovského podniku s utajenou výrobou. Výroba hliníka sa spustila v roku 1953 a prvé viditeľné následky ekologickej katastrofy sa prejavili už v roku 1954 úhynom včiel. Každý rok pribúdali nové a nové dôkazy o škodlivosti výroby. Proces zániku obce trval osemnásť rokov. Obyvatelia svoje domy rozobrali na materiál, niečo bolo rozkradnuté, niečo sa rozpadlo, rozložilo. Devastácia tohto územia ďalej pokračovala. Vrstvy a kopce odpadového materiálu z výroby hliníka vytvorili mesačnú krajinu. Rozľahlé územie zaplňuje skládka komunálneho odpadu z celého regiónu. Nad tým všetkým vyčnieva kostol. Spolu s cintorínom je to jediný hmatateľný dôkaz o živote obyvateľov na tomto území. Kostolu, ako jedinej pamiatke na duchovný život občanov tiež hrozilo, že skončí ako ruina. Nestalo sa tak, iba vďaka obetavosti, všímavosti, angažovanosti a kultúrnosti pár ľudí, ktorí sa oň starajú. Raz v roku sa v kostole dojímavo ozýva hudba, spev, poézia a modlitba. To Opatovčania a ich potomkovia sa schádzajú, aby spoločne odolávali traume vykorenenosti.

) centrum
umenia a kreativity

Pôtoň

Bátovce 358, 935 03 Bátovce

www.poton.sk

TERRA APATHY

L'UDSKOŠŤ MÁME VPÍSANÚ DO TVÁRÍ
ALE NÁŠ DYCH
PÍŠE DEJINY NANOVO
DYCH, KTORÝ SME MOHLI ZACUŤ V POÉZII
KEBY NÁS CELKOM NEZAVIALO L'UDSKOŠŤOU

HABAJ MICHAL:
POCHOD, ZO ZBIERKY CAPUT MORTUUM

TERRA APATHY

Zavreli sme oči. Nevyhnutne. Pohľad na rozklad všade naokolo je bolestivý, pád človeka stojaceho zoči voči dielam, ktoré stvoril, a stratil nad nimi kontrolu, znečitlivuje, dostáva nás do apatie, oslepuje, stávame sa ľahostajnými, stojíme so zatvorenými očami, oberáme sa o schopnosť vidieť, ponárame sa do ticha, zdá sa, že toto je koniec.

To ticho pocitu konca je vražedné. Zabíja. Ale aj inšpiruje. Aj desí. Aj zastavuje, ale zároveň provokuje, pokiaľ sa Apatia nestane kľúčom k tvorbe. Nemohli sme jej to dovoliť. Ticho nám dalo čas, obrovské množstvo času na hľadanie tónov, znakov, obrazov a kompozícií. Príbeh dediny Horné Opatovce, vystahovanej a zaniknutej kvôli ekologickej apokalypse nie je pre nás obyčajnou metaforou rozkladu a zániku krajiny a človeka, ktorý sa svojou arogantnou pýchou postavil na vrchol vrcholov. Tá metafora sa síce ponúka, ale mohla by nás zaviesť do ďalšej Apatie, do pocitu výlučne slepej uličky (a opäť "slepota"). Nie. Znečitlivenie trvalo len chvíľu a práve to nás prinútilo otvoriť všetky receptory. Realita nám poskytla hrozivý dokumentárny materiál o nevyhnutnom zániku, ale jeho uchopenie sa pri jej dokumentárnosti nezastavilo. Nemohlo. Najskôr zrodilo hlas príbeh rozprávajúci, následne hlas povýšilo na hudbu. A z ticha sa začali vynárať tóny, reťazené, vrstvené, množstvo úrovní, bludisko tónov, kompozícia, ktorá rozpráva, epika príbehu stávajúca sa znakom, oratórium, ktorého paradox je v monumentálnosti vyrozprávanej jediným človekom, prostredníctvom jediného príbehu.

Už nie je ticho. Pomaly otvárame oči. Divadelné oratórium Terra Apathy nekončí pri zvuku. Núti nás aj nanovo vidieť, vnímať obrazy rozkladu, chvíľu sa zadúšať pri predstave zániku ľudstva pod horou odpadu z vlastnej nadprodukcie, sústrediť sa na štruktúru rozhovoru pohybu s hudbou, ale kdesi na konci sformulovať a zažiť definitívne zastavenie. Nie východisko, nie riešenie, ale príležitosť sa nadýchnuť, zbaviť sa anarchie pocitu bezvýchodiskovosti, a vrátiť sa k očistenému hlasu človeka, reťazaniu slov, melódii verša, intimite, nádeji, jednoducho... vrátiť sa k poézii.

Námet: Michal Ditte, **Libreto:** Iveta Ditte Jurčová, Ela Lehotská, **Dramaturgická spolupráca:** Peter Pavlac, Michal Ditte, **Hudba:** Michal Paľko, **Výtvarný koncept a realizácia:** Alex Zelina, Radovan Dranga, Katarína Čaková, Iveta Ditte Jurčová, **Svetelný dizajn:** Michal Ditte, **Pohybová spolupráca:** Renáta Ptačin, **Réžia:** Iveta Ditte Jurčová

Účinkuje: Ela Lehotská

Libreto tvorí dokumentárny materiál z archívov, kroník a z monografií o Horných Opatovciach. V texte sú použité fragmenty básní Michala Habaja zo zbierky Caput Mortuum, Márie Ferenčuhovej zo zbierok Imunita a Černozem, Mily Haugovej zo zbierky Rastlinné denníky.

Báseň o zimnej včele „Trhliny bolesti zacelené“ napísala Mila Haugová pre Terra Apathy 8. mája 2022 v Zajačej Doline.

Projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

u. fond
na podporu
umenia

Ďakujeme Opatovčankám Dagmar Benčovej, Márii Kadlecovej a farárovi Jozefovi Cerovskému z Ladomerskej Viesky za cenné informácie.

Online premiéra: 30. decembra 2021, **Premiéra:** 7. júna 2022, Divadlo Pôtoň, Bátovce